
***”Itsenäisesti vahva
kunta Ylä-Savossa”***

Strategialuonnos 2030

Strategia 2030

VISIO

**Itsenäisesti vahva
kunta Ylä-Savossa**

ARVOT

**Avoimuus
Yhdenvertaisuus
Yhteistyö
Turvallisuus**

STRATEGISET PAINOPISTEET

Strategiset painopisteet

**Elinvoiman
Sonkajärvi**

**Hyvinvoinnin
Sonkajärvi**

**Yhteistyön
Sonkajärvi**

**Kestävän
kasvun
Sonkajärvi**

Strategiset teemat

Yritykset ja yhteisöt

Maa- ja metsätalous

Vihreä siirtymä

Kunnan infrastruktuuri

Lapset ja nuoret

Kunnalliset lähipalvelut ja
turvallinen asuinympäristö

Seutuyhteistyö

Oppilaitokset

Tasapainoinen talous

Osaava ja hyvinvoiva
henkilöstö

Strategiset ohjelmat

**Elinvoima
2026-2027**

**Hyvinvointi
2026-2027**

**Yhteistyö ja vaikuttaminen
2026-2027**

**Kestävä kasvu
2026-2027**

Strategian ydinviesti

**Itsenäisesti
vahva kunta
Ylä-Savossa**

*Sitoudumme avoimuuteen,
yhdentertaisuuteen,
yhteistyöhön sekä
turvallisuuteen
pätöksenteossamme
ja toiminnassamme*

Painopiste: Elinvoiman Sonkajärvi

Elinvoima 2026-2027

Teema	Tavoite	Mittari	Taso 2025	Tavoitetaso 2027	Tavoitetaso 2029
Yritykset ja yhteisöt	- Yrityskannan kasvu - Aloittaneiden yritysten määrä - Työllisyysaste - Työttömyysaste - Työpaikkaomavaraisuus - Yrittäjien tyytyväisyys kunnan elinvoiman kehittämiseen	- Yritysten lukumäärä - Aloittaneet yritykset/vuosi - Työllisyysaste 15-64 vuotiaat, % - Työttömät, % työvoimasta - Työpaikkaomavaraisuus, % - Kuntabarometri (pienet kunnat)	268 (2024) 4 (2025) 69,1 % (2023) 10,7 % (2024) 84,8 % (2023) 2,23 (2024)	275 5 > 70 % < 10 % > 85 % 3,00	280 5 > 70 % < 10 % > 85 % 3,50
Maa- ja metsätalous	- Alkutuotannon työpaikkojen suhteellinen osuus kokonaistyöpaikoista - Maidontuotanto - Lihantuotanto - Yksityisteiden kunnossapito ja parantaminen - Lähiruuan osuus kunnan ateriapalveluiden raaka-aineissa	- Alkutuotannon työpaikkojen suhteellinen osuus, % - Tuotettu maito, l./vuosi - Tuotettu liha, kg/vuosi - Yksityisteiden kunnossapito- ja parantamisavustukset, €/vuosi - Lähiruuan osuus kunnan ateriapalveluiden raaka-aineissa (€), %	20 % (2024) 20 milj l (2024) 760 000 kg (2024) 100 000 € (TA 2025) 21 % (2024)	> 20 % > 20 milj l > 760 000 kg > 100 000 € > 21 %	> 20 % > 20 milj l > 760 000 kg > 100 000 € > 21 %
Vihreä siirtymä	- Vihreän siirtymän hankkeiden mahdollistaminen - Energiatehokkuuden parantaminen (kunnan alueella)	- Vihreän siirtymän investoinnit, € vuosiin 2027 ja 2029 mennessä - Kasvihuonekaasupäästöt, ktCO2e, rakennusten päästöt kg CO2-ekv/k-m2	- 66,3 / 50,0	5 M € > 66,3 / 50,0	100 M € 50,0 / 40,0
Kunnan infrastruktuuri	- Sonkajärven Vesi Oy:n veden ja jäteveden hintojen maltillinen kasvu korjausinvestoinnit varmistaen - Kunnan katuverkoston kunnan varmistaminen - Sonkajärven ja Sukevan taajamakuvaan kehittäminen (kaikki taajamakuvaan vaikuttavat investointihankkeet yhteensä)	- Veden ja jäteveden hintojen muutos, korjausinvestoinnit, €/vuosi 1. Pitkän tähtäimen suunnitelma katuverkoston parantamiseen tehty 2. Katuverkoston parantamiseen varattu määräraha, €/vuosi 3.1. Sonkajärven taajamakuvaan kehittämiseen varattu määräraha, €/vuosi 3.2. Sukevan taajamakuvaan kehittämiseen varattu määräraha, €/vuosi	- Ei muutosta, 90 000 € 1. - 2.2. 245 000 € (TA 2025) 3.1. 762 500 € (TA 2025) 3.2. 235 000 € (TA 2025)	- Ei muutosta, 100 000 € 1. pts tehty 2.2. 170 000 € 3.1. 300 000 € 3.2. 100 000 €	- Maltillinen korotus, 100 000 € 1. pts/seur 2.2. 170 000 € 3.1. 300 000 € 3.2. 100 000 €

Painopiste: Hyvinvoinnin Sonkajärvi

Hyvinvointi 2026-2027

Teema	Tavoite	Mittari	Taso 2025	Tavoitetaso 2027	Tavoitetaso 2029
Lapset ja nuoret	1. Syntyvyyden kasvu	1. Syntyneiden määrä/vuosi	1. 13 (2024)	1. > 20	1. > 20
	2. Lasten ja nuorten osuus	2. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %	2. 11,1 % (2024)	2. > 11,1 %	2. > 14,0 %
	3. Nuorten tyytyväisyys elämäänsä	3. Tyytyväisyys omaan elämäänsä ikäluokan keskuudessa, %			
	4. Nuorten harrastaminen	3.1. 4. ja 5. luokan oppilaista	3.1. 76,9 % (2023)	3.1. > 75 %	3.1. > 75 %
	5. Nuorten koulutus perusopetuksen jälkeen	3.2. 8. ja 9. luokan oppilaista	3.2. 68,0 % (2023)	3.2. > 80 %	3.2. > 80 %
	6. Syrjäytymisriskissä olevien nuorten ennakkoiva tukeminen	3.3. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3.3. -	3.3. > 80 %	3.3. > 80 %
		4. Harrastaminen vähintään kerran viikossa, %			
		4.1. 4. ja 5. luokan oppilaista	4.1. 87 % (2023)	4.1. 90 %	4.1. > 90 %
		4.2. 8. ja 9. luokan oppilaista	4.2. 96,2 % (2023)	4.2. > 90 %	4.2. > 90 %
		4.3. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4.3. -	4.3. > 90 %	4.3. > 90 %
		5. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaista, %	5. 7,5 % (2023)	5. < 5 %	5. < 5 %
		6. Syrjäytymisriskissä olevat 18-24 -vuotiaat, %	6. 16,3 % (2023)	6. < 16 %	6. < 16 %
Kunnalliset lähipalvelut	1. Liikuntapaikkojen tarjonta eri ikäryhmille	1. Liikuntapaikkojen lukumäärä/1000 as	1. 10,6 (2024)	1. 10,6	1. 10,6
	2. Kirjastopalveluiden aktiivinen käyttö	2.1. Kirjastoissa tehdyt lainaukset yhteensä, kpl	2.1. 59813 (2024)	2.1. > 60000	2.2. > 62500
	3. Kansalaisopiston aktiivinen käyttö	2.2. Kirjastoissa toteutuneet tapahtumat, osallistujia vuodessa	2.2. 4645 (2024)	2.2. > 2500	2.2. > 2500
	4. HYTE-toiminnan kehittäminen	3. Opiston osallistujamäärä, henk.	3. 788 (2024)	3. > 780	3. > 780
	5. Kunnan sisäisen palvelu- ja asiointiliikenteen varmistaminen	4. HYTE-kerroin	4. 57,0	4. > 60,0	4. > 66,0
		5. Palvelu- ja asiointiliikenteeseen kohdennetut määrärahat, €/vuosi	5. 60 000 € (2025)	5. > 60 000 €	5. > 60 000 €

Painopiste: Yhteistyön Sonkajärvi

Yhteistyö ja vaikuttaminen 2026-2027

Teema	Tavoite	Mittari	Taso 2025	Tavoitetaso 2027	Tavoitetaso 2029
Seutuyhteistyö	- Kansallisessa ja seudullisessa yhteistyössä ja vaikuttamistyössä onnistuminen - Kuntamarkkinoinnissa ja –viestinnässä onnistuminen - Seudullinen rakennusvalvonta - Vesihuollon yhteistyön kehittäminen	- Yhteistyö- ja vaikuttamissuunnitelman laadinta ja toimeenpano - Markkinointi- ja viestintäsuunnitelman laadinta ja toimeenpano - Seudullisen rakennusvalvonnan suunnittelu ja toimeenpano - Vesihuollon yhteistyön tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	- Ei käytössä - Ei käytössä - Suunnittelussa - Ei määritetty	- Laadittu ja toimeenpanossa (2026-2027) - Laadittu ja toimeenpanossa (2026-2027) - Seudullinen rakennusvalvonta toimeenpantu - Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty (2026-2027)	- Laadittu ja toimeenpanossa (2028-2029) - Laadittu ja toimeenpanossa (2028-2029) - Seudullinen rakennusvalvonta käytössä - Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty (2026-2027)
Oppilaitokset	Lukion aktiivinen kehittäminen houkuttelevuuden ja oppilaspaikkojen täyttämisen varmistamiseksi	Lukion kehittämissuunnitelman laadinta ja toimeenpano	Ei laadittu	Laadittu ja toimeenpanossa (2026-2027)	Laadittu ja toimeenpanossa (2028-2029)

Painopiste: Kestävän kasvun Sonkajärvi

Kestävä kasvu 2026-2027

Teema	Tavoite	Mittari	Taso 2025	Tavoitetaso 2027	Tavoitetaso 2029
Talouden tasapaino	1. Kunnan väestömäärän väheneminen hidastuu 2. Kunnan väestöllisen muuttovoiton varmistaminen 3. Kunnan veroprosenttien pitäminen kilpailukykyisenä 4. Kunnan ylijäämäinen talous 5. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus 6. Lainakannan pitäminen alhaisena	1. Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, % 2. Kuntien välinen sekä maahan- ja maastamuutto, netto, henkilöä/vuosi 3. Kunnan tuloveroprosentti 4. Kertynyt yli-/alijäämä 5. Suhteellinen velkaantuneisuus, % 6. Lainakanta, €/asukas	1. -1,8% (2024) 2. -1 (2024) 3. 8,60 % 4. 13,126 M € 5. 39,72 % (2024) 6. 1221,76 € (2024)	1. < - 1,6 % 2. > 0 3. < 2 %-yksikköä korkeampi kuin Manner-Suomessa keskim. 4. > 10 M € 5. < 45,0 % 6. < 1500 €	1. < -1,3 % 2. > 0 3. < 2 %-yksikköä korkeampi kuin Manner-Suomessa keskim. 4. > 10 M € 5. < 45,0 % 6. < 2000 €
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	1. Kunnan henkilöstön kouluttautumisen tukeminen 2. Sairauspoissaolopäivien hallinta 3. Työntekijäkokemuksen vahvistaminen (työtyytyväisyys)	1. Koulutuspäivät/vuosi/henkilö 2. Sairauspoissaolopäivät/vuosi/henkilö, pv. 3.1. Yleisarvosana 3.2. Vastausprosentti	1. 1,25 pv/henk. (2024) 2. 12,14 pv/henk. (2024) 3.1. 8,0 (2024) 3.2. 51 % (2024)	1. > 1 pv/henk. 2. < kuntien keskiarvo 3.1. > 8,0 3.2. > 70 %	1. > 1 pv/henk. 2. < kuntien keskiarvo 3.1. > 8,0 3.2. > 70 %

Kuntastrategian seuranta ja arviointi

- Kunnan johtoryhmä suunnittelee ja seuraa kuntastrategian ja siihen liittyvien ohjelmien toimeenpanoa.
- Kuntastrategian toteutumista seurataan ja myös arvioidaan osana vuosittaista osavuosi- ja tilinpäätösraportointia. **Kunnan toimielimet** raportoivat tilinpäätöksessä kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta.
- **Kunnanhallituksen** tehtävänä on seurata ja arvioida kuntastrategian toteutumista osana kunnan johtamista ja raportoida kuntastrategian toteutumisesta valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä. Kuntastrategian eteneminen tarkistetaan samassa yhteydessä.
- **Tarkastuslautakunta** arvioi kuntastrategian toteutumista vuosittaisessa arviointikertomuksessaan valtuustolle.
- Valtuustokauden aikana, ja erityisesti sen päätteeksi, kuntastrategian toteutumisesta tehdään itsearviointi, jossa kuvataan kuntastrategian nykytilanne, toteutuminen, päivitystarve sekä kehitystarpeet seuraavalle valtuustokaudelle. Kunnan taloudellisen tilanteen muutokset voivat aiheuttaa tarpeen päivittää strategiaa myös kesken valtuustokauden.

